

KIESRAAD

7-9-88

GEVESTIGD IN HET GEBOUW VAN HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN TE 'S-GRAVENHAGE - TEL. (070) 71 79 11

Schedeldoekshaven 200
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

De Staatssecretaris van
Binnenlandse Zaken
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

Uw brief van

Ons kenmerk

's-Gravenhage,

3 juni 1988,
CW88/13/U5

4045 A

7 september 1988

Onderwerp

adviesaanvraag restzetelverdeling

Bij brief van 29 juli 1988, nr. 4045, heeft de Kiesraad advies uitgebracht over twee van de drie kwesties die u in uw adviesaanvraag van 3 juni 1988 aan de Raad hebt voorgelegd. Thans is de Kiesraad in staat u ook zijn standpunt te geven over de derde kwestie, te weten de verdeling van restzetels.

In haar inbreng voor het voorlopig verslag bij wetsvoorstel 20 264 (algehele herziening van de Kieswet) spreekt de fractie van D66 zich uit voor een nieuw systeem van restzetelverdeling, de zgn. methode van Webster. Deze methode leidt tot dezelfde uitkomsten als het in de memorie van toelichting besproken systeem-AZ, doch is wat haar berekeningsprocedure betreft nauw verwant aan het geldende systeem van de grootste gemiddelden (Hagenbach-Bischoff). Het verschil met laatstgenoemd systeem ligt hierin, dat bij de berekening van de gemiddelden volgens de methode van Webster de noemer telkens 1/2 lager is. De fractie van D66 stelt voor de methode van Webster bij alle verkiezingen te hanteren en voorts niet alleen voor de zetelverdeling over de lijstengroepen en stellen gelijklopende lijsten, doch ook voor de verdeling van zetels toegewezen aan een lijstengroep of lijstencombinatie over de lijsten van die groep of combinatie.

De Kiesraad erkent dat de methode van Webster een nauwkeuriger uitwerking vormt van het beginsel van evenredige vertegenwoordiging dan de beide zetelverdelingsstelsels die de Kieswet kent. Zoals in par. 9.4.2 van de memorie van toelichting bij wetsvoorstel 20 264 is vermeld, geldt dit immers ook voor het zgn. systeem-AZ.

De Kiesraad erkent voorts dat een aantal van de bezwaren tegen het systeem-AZ die in de memorie van toelichting zijn vermeld, niet of in mindere mate geldt voor de methode-Webster. Met name het bezwaar tegen het systeem-AZ, dat door middel van "trial and error" moest worden gezocht naar een geschikte noemer, waardoor het neerleggen van die methode in een wettelijke formulering op grote problemen stuitte, geldt niet voor de methode van Webster.

Desalniettemin is een meerderheid van de leden van de Kiesraad van oordeel dat invoering van de methode van Webster moet worden ontraden. Deze meerderheid ziet geen dringende noodzaak om te streven naar verdere verfijning van het systeem van evenredigheid. De geringe afwijking van de evenredige vertegenwoordiging die de geldende zetelverdelingssystemen met zich meebrengen, ligt naar het oordeel van deze meerderheid geheel in de lijn van de artikelen 53, eerste lid, en 129, tweede lid, van de Grondwet. Zij is van oordeel dat bij de keuze van het zetelverdelingsstelsel niet alleen het element van de evenredigheid, maar ook dat van de besluitvaardigheid van het te kiezen orgaan in de overwegingen dient te worden betrokken. Nu er bovendien geen aanwijzingen zijn dat de toepassing van de huidige regeling tot problemen in de praktijk leidt, geeft de meerderheid van de leden van de Kiesraad de voorkeur aan bestendiging van de huidige, sinds 1933 geldende, regeling. Deze leden wijzen er voorts op dat het stelsel van zeteltoedeling niet los kan worden gezien van het kiesstelsel in zijn geheel. Zij zijn er niet van overtuigd dat het thans, slechts enkele jaren na de grondwetsherziening van 1983, gewenst is daarover opnieuw een discussie uit te lokken.

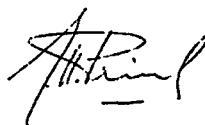
Uit berekingen is de Raad gebleken dat de verschillen in uitkomsten tussen de methode van Webster en de methode van Hagenbach-Bischoff gering zijn. Bij de verkiezing van de Tweede Kamer van 1977 zouden - indien het effect van lijstencombinaties buiten beschouwing wordt gelaten - bij een zetelverdeling volgens Webster CDA en PvdA elk een zetel minder hebben behaald en PPR en CPN elk een zetel meer. Bij de Tweede-Kamerverkiezing van 1986 zouden CDA en PvdA elk een zetel inleveren ten gunste van PSP en SGP.

Dat het systeem Hagenbach-Bischoff een lichte bevoordeling van de grote partijen meebrengt, acht de meerderheid van de leden van de Kiesraad, vooral waar het de landelijke verkiezingen betreft, geen bezwaar. Voor gemeenten met kleine aantallen raadsleden voorziet de geldende regeling in de methode van de grootste overschotten die de kleine partijen licht bevoordeelt, waardoor voorkomen wordt dat een meerderheid van de raadszetels toevloeit naar een partij die niet de meerderheid van het aantal stemmen heeft behaald.

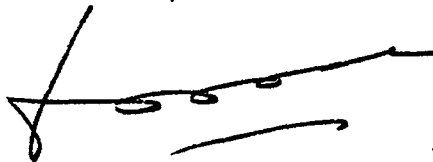
De meerderheid van de leden van de Kiesraad spreekt tenslotte de vrees uit dat een wijziging van het stelsel van zeteltoedeling in de laatste fase van de behandeling het risico meebrengt dat het voorstel van wet tot herziening van de Kieswet om die reden zou kunnen worden verworpen.

Een minderheid in de Raad daarentegen is van oordeel dat invoering van de methode van Webster aanbeveling verdient. Deze minderheid ziet de aanhangige algehele herziening van de Kieswet als een goede gelegenheid om te komen tot een nieuw zetelverdelingsstelsel dat een nauwkeuriger uitwerking vormt van het beginsel van evenredige vertegenwoordiging. Voorts ziet deze minderheid als een aantrekkelijk aspect van het voorstel van de fractie van D66 dat aldus voor alle verkiezingen één uniform zetelverdelingsstelsel zou kunnen gelden, hetgeen de hanteerbaarheid, de toegankelijkheid en de inzichtelijkheid van ons kiesstelsel ten goede zou komen.

De Kiesraad,

, plv. voorzitter

, secretaris